

8. Необхідність продажу валюти, що надійшла з-за кордону від фізичної особи фізичній особі, що перевищує еквівалент 150 тисяч гривень. При цьому загальна величина переказів у місяць складає близько 330 млн. доларів, а розмір переказів, що перевищують 150 тисяч гривень – біля 50 млн. доларів. Тому введення даного обмеження навряд чи спроможне збільшити пропозицію валюти на ринку, а носитиме, швидше, психологічний характер.

Таким чином, на сьогоднішній день НБУ обрав шлях посилення адміністративних важелів валютної політики через збільшення кількості та посилення жорсткості валютних обмежень. Така стратегія спрямована на забезпечення курсової стабільності національної валюти та недопущення спекулятивних тенденцій у валютній сфері. Однак, слід пам'ятати, що подальший розвиток національного валютного ринку буде нерозривно пов'язаний із створенням передумов для його поступової лібералізації, яка з часом призведе до розширення спектру валютних операцій та кола учасників ринку, а також суттєво підвищить його місткість і, як наслідок, – стійкість до спекулятивних атак.

Марія РИПКОВИЧ

Тернопільський національний економічний університет

ВПЛИВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО МЕХАНІЗМУ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Важливим резервом економічного зростання регіонів України є наявність туристично-рекреаційних ресурсів, ефективне освоєння яких вирішує ряд соціальних та економічних проблем регіонального розвитку. Туристично-рекреаційна сфера Закарпатської області має значний потенціал, який сьогодні не використовується в повному обсязі з цілого ряду причин, основними з яких є: не облаштованість рекреаційних територій і об'єктів; нерозвиненість рекреаційної інфраструктури; відсутність належної конкуренції між суб'єктами господарювання у туристично-рекреаційній сфері, що знижує якість їх послуг.

По великому рахунку, забезпечення інноваційного розвитку національного господарства України, його входження у глобальне економічне середовище в якості конкурентоспроможного гравця, а також розвиток на цій основі його туристично-рекреаційної сфери, безпосередньо залежить від науково-практичного вирішення проблеми розроблення і впровадження стратегії інноваційного розвитку туристично-рекреаційної сфери регіону з відповідним фінансовим забезпеченням, що створить необхідні і достатні умови для радикальних позитивних зрушень як в туристично-рекреаційній сфері, так і в інших супутніх галузях та виробництвах.

Головною проблемою інноваційного розвитку туристично-рекреаційної сфери будь-якого регіону України є дефіцит фінансових ресурсів, зумовлений низькою інвестиційною привабливістю туристично-рекреаційних об'єктів, нерозвиненістю форм малого підприємництва, відсутністю глибоких ринкових перетворень, а звідси і можливостей застосування різних форм і методів фінансування, які надає ринкова економіка.

Базовою категорією, яка допоможе розкрити сутність фінансово-кредитного регулювання розвитку туристично-рекреаційної галузі через призму ланок і сфер національної фінансової та кредитної систем, є "фінансово-кредитний механізм". Так, багато вітчизняних і зарубіжних науковців, досліджуючи фінансово-економічні проблеми розвитку туристичної галузі, часто вживають визначення "фінансовий механізм", вважаючи цей термін дещо ширшим, ніж "фінансово-кредитний механізм". При цьому свою позицію вони обґрунтовують тим, що центральною і базовою ланкою фінансово-кредитного механізму є кредитна система, представлена сукупністю банківських та небанківських кредитних установ. Тому, якщо виключно робити акцент на регулятивній функції управління кредитними установами, то звужується спектр форм, методів та інструментів регулювання іншими фінансовими установами. Зрештою, в економічній літературі достатньо широко вживається поняття з ключовим терміном "механізм": господарський механізм, фінансовий чи кредитний механізм, механізм фінансування тощо. Однак, хоча в окремих наукових

працях зроблено спробу оцінити взаємозв'язок між цими поняттями [1, с. 225 - 246], чіткого розмежування їх змісту досі не проведено. У тлумачних словниках під поняттям "механізм" розуміють внутрішню будову, систему чого-небудь, а також метод, спосіб.

Вагонний внесок у дослідження особливостей фінансово-кредитного механізму зробили О. Ковалюк, В. Сенчагов, С. Львовчкін, В. Опарін, С. Онишко, М. Крупка та інші відомі науковці. Зокрема О. Ковалюк відзначає, що він "...є системою фінансових норм, важелів та інструментів, які використовуються у фінансовій діяльності держави і підприємств за відповідного нормативного, правового та інформаційного забезпечення фінансовою політикою на мікро-, макрорівні" [2]. В. Сенчагов до фінансово-кредитного механізму включає такі складові – фінансово-кредитне планування, фінансово-кредитні важелі та необхідне правове забезпечення [3, с. 26].

У своїх дослідженнях С. Львовчкін визначає фінансово-кредитний механізм як сукупність методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток, систему фінансових індикаторів та фінансових інструментів його оцінки [4, с. 26]. Цієї позиції дотримується В. Опарін, який представляє його як "сукупність методів і форм, інструментів та важелів впливу на економічний і соціальний розвиток суспільства [5, с. 17-18].

Зважаючи на наведені міркування, можна стверджувати, що за економічною сутністю фінансово-кредитний механізм являє собою складну систему взаємопов'язаних фінансових методів, які здійснюють безпосередній вплив на соціально-економічний розвиток суспільства, та фінансових важелів й інструментів, які сприяють можливості кількісної та якісної оцінки ефективності забезпечення такого впливу. Серцевиною фінансово-кредитного механізму є фінансово-кредитне забезпечення.

Не зважаючи на наявність багатьох позицій щодо трактування суті і призначення фінансово-кредитного механізму у науковій літературі сформувався достатньо узгоджений підхід до виокремлення основних його методологічних засад:

- основним призначенням фінансово-кредитного механізму є реалізація фінансово-кредитних відносин, які набувають певної спрямованості та цільових орієнтирів у зв'язку з функціонуванням останнього;
- фінансово-кредитний механізм включає в себе дії суб'єктів управління в особі держави та її органів, які через фінансові, організаційні й управлінські методи та важелі впливають на реалізацію фінансово-кредитних відносин;
- фінансово-кредитний механізм не є статичним, а постійно розвивається, пройшовши ряд стадій від простої функціональної до складної управлінської системи;
- ефективне функціонування фінансово-кредитного механізму, який підпорядковує інструменти, важелі та методи впливу на процес кредитування, залежить від повноти забезпечення економічних інтересів суб'єктів фінансово-кредитних відносин;
- забезпечуючи перебіг процесу реалізації фінансово-кредитних відносин між економічними суб'єктами, цей механізм охоплює і регулятивні дії, спрямовані на його адаптацію до швидкозмінної економічної ситуації.

Підсумовуючи викладене, можемо стверджувати про складну природу фінансово-кредитного механізму, цілісність якого виявляється лише за взаємодії її елементів. Внаслідок взаємодії елементів фінансово-кредитного механізму з'являються нові якості, яких не можна отримати простою сукупністю окремих його елементів. Тому, метою функціонування фінансово-кредитного механізму вважається вплив через практичну реалізацію функцій фінансів і кредиту на діяльність економічних суб'єктів, функціонування економіки країни загалом, сприяючи при цьому розширеному суспільному відтворенню відповідно до дії економічних законів.

Література

1. Дем'янишин В.Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: Монографія / В.Г. Дем'янишин.- Тернопіль: ТНЕУ, 2008.- 496 с.
2. Ковалюк О. Фінансовий механізм як економічна категорія / Ковалюк О. // Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки.- 2001.- № 4.- С. 26-81.

3. Сенчагов В.К. Финансовый механизм и его роль в повышении эффективности производства.- М.: Финансы, 1979.- С. 5.
 4. Львовичкін С.В. Фінансовий механізм макроекономічного регулювання / Львовичкін С.В. // Фінанси України.- 2000.- № 12.- С. 26.
- Опарін В.М. Фінанси /загальна теорія/: навч. Посібник / Опарін В.М.- К.: КНЕУ, 1999.- С. 17-18.

Віталій РУДАН

Тернопільський національний економічний університет

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У МЕХАНІЗМІ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Однією з основ розвитку економіки країни є ефективність функціонування банківської системи, а особливо достатній рівень її ліквідності, адже саме здатність банків своєчасно і в повному обсязі відповідати за взятими на себе зобов'язаннями та мати змогу задовольнити платоспроможний попит економічних агентів на кредитні ресурси, сприяє розвитку бізнесу. Власне, питання забезпечення оптимального рівня ліквідності є актуальним на будь-яких етапах економічного розвитку, оскільки в умовах кризи в банківській системі спостерігається дефіцит ліквідності, а в умовах економічного піднесення – профіцит, що в тій чи іншій мірі є негативним явищем. Відтак управління ліквідністю всієї банківської системи повинно бути одним із пріоритетних завдань центрального банку та кожного комерційного банку.

Світова економічна думка протягом багатьох років наукових пошуків створила різні теорії економічного розвитку, одні з них твердять, що ринок є саморегульованим, а держава повинна виконувати роль «нічного сторожа» (класична політична економія), інші говорять, що держава повинна активно втручатися в розвиток економіки, де основна роль відводиться фіскальній політиці (кейнсіанство), ще інші – в основу економічної політики ставлять монетарну політику (монетаризм), проте, як свідчить історія виникнення і розвитку світових криз, основну роль у мінімізації їх наслідків завжди відігравала держава в особі владних інституцій, які чітко узгоджували свої дії з центральними банками. Таким чином ефективним державним управлінням завжди було і буде те, де присутня чітка узгодженість дій владних інституцій з економічними, використовуючи при цьому надбання економічної думки світу.

У переважній більшості економічної літератури основна роль у механізмі управління ліквідністю банківської системи відводиться центральному банку, який використовуючи весь арсенал грошово-кредитної політики, здійснює вплив на динаміку грошової маси і бази в країні, а також встановлює певні нормативні вимоги для забезпечення ефективної діяльності банків. Однак, варто зазначити, що у випадку будь-яких зовнішніх чи внутрішніх фінансових потрясінь, як показує практика, жодний центральний банк не в змозі самостійно забезпечити оптимальний рівень ліквідності банківської системи та інших економічних параметрів, тому на наш погляд, саме держава повинна приймати важливу участь в механізмі управління ліквідністю банківської системи. Роль держави в управлінні ліквідністю банківської системи зростає в період кризи, та дещо знижується в період економічного піднесення.

Так, в період фінансової нестабільності та дефіциту ліквідності банківської системи з боку уряду важливим є розробка дієвих програм антикризової політики і досягнення високого рівня узгодженості між урядом і центральним банком в контексті застосування тих чи інших адміністративних і ринкових антикризових заходів. В даному випадку важливим є виваженість політики щодо розміщення державних цінних паперів на первинному ринку, що має на меті залучення коштів для покриття дефіциту державного бюджету та призводить до «ефекту витіснення приватних інвестицій», а також узгодженість з центральним банком в контексті одночасного зниження ставки оподаткування та ставки за кредитами рефінансування тим банкам, які кредитують реальний сектор економіки. Не менш важливим є участь держави у рекапіталізації проблемних банків з метою недопущення масового банкрутства банківських установ. Вагомий вплив на